

ПРОКУРАТУРА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ГЛАВЕН ПРОКУРОР

Изх. № 794
гр. София, 03.07.2017 г.

ДО
ОБЩОТО СЪБРАНИЕ
НА НАКАЗАТЕЛНАТА КОЛЕГИЯ
НА ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

И С К А Н Е

ОТ ГЛАВНИЯ ПРОКУРОР НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ЗА ПРИЕМАНЕ НА ТЪЛКУВАТЕЛНО РЕШЕНИЕ

на осн. чл. 125 вр. с чл. 124, ал. 1, т. 1 от Закона за съдебната власт

УВАЖАЕМИ ВЪРХОВНИ КАСАЦИОННИ СЪДИИ,

Пробацията като „свкупност от мерки за контрол и въздействие без лишаване от свобода, които се налагат заедно и поотделно“ бе въведена в системата на наказанията със ЗИДНК обн., ДВ, бр. 103 от 2004 г. Към настоящия момент тя е едно от най - често налаганите наказания, което определя и същественото ѝ значение за реализиране на целите на наказателната политика.

Затруднения в приложението на закона и нееднаквото му прилагане от съдилищата при изпълнението на наказанието „пробация“ продължава да поражда института на „изпълнителската давност“, регламентиран в чл.82 от НК при конкуренция на подлежащи на изпълнение различни по вид и тежест наказания (лишаване от свобода и пробация) или постановени мерки за неотклонение „задържане под стража“ или „домашен арест“.

Изпълнението на наложено наказание с влязъл в сила съдебен акт независимо от неговия вид, е пряко обвързано с възможността на държавата чрез съответните органи да въздейства принудително върху правната сфера на осъдения, за да се постигне целеното поправително – възпиращо въздействие. Изключването на тази възможност *ex lege* е своеобразна санкция за проявеното бездействие на държавните органи в предвидените в чл. 82 ал. 1 и ал. 4 от НК срокове, с изтичането на които наказанието се превръща в неизпълнимо.

Създаденият регламент за отделно и последователно изтърпяване, по реда на влизане в сила на присъдите, на наложени наказания, за които не се прилагат нормите на чл. 23, чл. 25 и чл. 27 от НК¹ и специалните правила на чл. 228 ал. 3 от ЗИНЗС и чл. 233 от ППЗИНЗС продължават да създават затруднения при преценката на съдилищата подлежат ли на изпълнение или на доизтърпяване включените в наказанието пробация пробационни мерки, включително и на замяна по реда на чл. 43а, т. 1 или т. 2 НК, ако изпълнението на наказанието е било прекъснато заради постановена мярка за неотклонение „задържане под стража“ или „домашен арест“, или приведено ефективно наказание лишаване от свобода, когато в този период са изтекли срокове, равни по продължителност на предвидените по чл. 82, ал. 4 вр. с ал. 1, т. 5 НК.

Нееднаквото решаване на въпросите – тече ли давностен срок за наказанието пробация в периода на изтърпяване на друго приоритетно наказание или мярка за неотклонение и ако такъв срок тече, кой е началният му момент - денят, в който присъдата влиза в сила (чл. 82, ал. 2 предложение първо от НК) или от значение е и денят, в който отпадат пречките по чл. 228, ал. 3 от ЗИНЗС, води до противоречия в съдебната практика при тълкуването и прилагането на закона.

1. Според една част от съдебните състави, абсолютната давност за изтърпяване на наказанието пробация започва да тече от влизане на присъдата в сила и с изтичането на предвидения в закона абсолютен давностен срок по чл. 82, ал. 4 вр. ал. 1, т. 5 НК наказанието пробация става неизпълнимо, поради което не подлежи и на замяна по реда на чл. 43а, т. 1 или т. 2 НК, независимо от това дали в този период спрямо осъдения е прилагана мярка за неотклонение „задържане под стража“ или

¹ §1 (2) от Допълнителните разпоредби на Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража

„домашен арест“, или е била приведена в изпълнение друга присъда с наложено ефективно наказание лишаване от свобода. Застъпва се тезата, че абсолютната давност за изпълнение на наказанието е безусловна, тъй като правопогасяващите ѝ последици не зависят от никакви други обстоятелства и чрез нея се изключва възможността за безкрайно удължаване заради спиране или прекъсване на давността, когато до изтичане на достатъчно продължителен период от време, наложеното наказание като цяло или негов остатък не бъде изпълнено. Аргументи в подкрепа на това становище се черпят и от ТР № 26 от 01.04.1960 г. по н. д. 17/1960 г. на ОСНК на ВС, според което изтичането на давностния срок за най – тежкото наказание при кумулативни санкции погасява и по – леките по вид наказания, съответно предприетите действия за привеждане на присъдата в изпълнение, спрямо което и да е от наказанията, прекъсва давността за всички кумулативно определени санкции, наложени за един и същ престъпен състав.

В тази насока са:

решение № 107 от 20.03.1990 г. на ВКС, II н. о., по н. д. 76/1990 г.;

решение № 127 от 12.03.2013 г. на ВКС, I н. о. по н. д. № 234/2013 г.;

решение № 237 от 23.05.2013 г. на ВКС, I н. о. по н. д. № 460/2013 г.;

решение № 46 от 19.02.2016 г. на АС – Велико Търново по в.ч.н.д. № 338/2015г.;

решение № 136 от 02.07.2013 г. на АС – Пловдив по в.ч.н.д. № 233/2013 г.;

решение № 18 от 30.03.2009 г. на АС – Велико Търново по в.ч.н.д. № 69/2009 г.;

определение № 970 от 21.12.2016 г. на ОС – Плевен по ч.н.д. № 868/2016г.;

определение № 145 от 01.06.2016 г. на АС - София по в.ч.н.д. № 422/2016г.;

определение № 611 от 25.11.2015г. на АС – Пловдив по в.ч.н.д. № 344/2015г.;

определение № 513 от 12.10.2015 г. на АС – Пловдив по в.ч.н.д. № 343/2015 г.;

определение № 160 от 09.10.2015 г. на ОС – Разград по ч.н.д. № 292/2015г.;

определение № 224 от 26.05.2015г. на АС – Пловдив по в.ч.н.д. № 78/2015г.;

определение № 29 от 07.04.2015 г. на ОС – Сливен по ч.н.д. № 39/2015 г.;

определение № 491 от 03.12.2014 г. на АС – Пловдив по в.ч.н.д. № 162/2014 г.;

определение № 486 от 01.12.2014 г. на АС – Пловдив по в.ч.н.д. № 397/2014 г.;

определение № 830 от 03.11.2014 г. на ОС – Плевен по ч.н.д. № 811/2014г.;

определение № 368 от 29.09.2014 г. на АС – Пловдив по в.ч.н.д. № 255/2014г.;

определение № 268 от 15.07.2014 г. на АС – Пловдив по в.ч.н.д. № 198/2014 г.;

определение № 185 от 21.05.2014 г. на АС – Пловдив по в.ч.н.д. № 93/2014г.;

определение № 167 от 30.04.2014 г. на АС – Пловдив по в.ч.н.д. № 63/2014г.;

определение от 12.02.2014 г. на ОС – Бургас по ч.н.д. № 1159/2013 г.;

определение № 130 от 29.07.2013 г. на АС – Пловдив по в.ч.н.д. № 207/2013 г.;

определение № 142 от 29.07.2013г. на АС – Пловдив по в.ч.н.д. № 222/2013г.;

определение № 700 от 04.10.2012 г. на ОС – Плевен по ч.н.д. № 454/2012г.;

определение № 512 от 08.12.2011г. на ОС – Пазарджик по ч.н.д. № 702/2011г.

2. Според друга част от съдебните състави, в периода на изтърпяване на ефективно наказание лишаване от свобода или на мярка за неотклонение „задържане под стража“ или „домашен арест“ не тече давностен срок по чл. 82 от НК по отношение на подлежащо и приведено в изпълнение наказание „пробация“, при липса на основания за приложение на нормите на чл. 25 вр. чл. 23 от НК и чл. 27 от НК. Приема се, че в тези хипотези давност не тече по отношение на наказанието, което вече е започнало да се изпълнява, след като са били предприети действия за реализиране на правомощието на държавата. В подкрепа на тази теза се излагат аргументи за фактическа невъзможност за едновременно изтърпяване на две различни по вид и режим на изпълнение наказания, каквито са лишаването от свобода и пробацията, и с това се обосновава извода, че по отношение на по – лекото наказание давността нито се спира, нито се прекъсва, защото не е налице неоправдано бездействие на компетентните органи.

В този смисъл са:

решение № 66 от 26.02.2015 г. на ВКС, III н.о. по н.д. № 28/2015 г.

решение № 253 от 18.08.2014 г. на ВКС, II н.о. по н. д. № 739/2014 г.
решение № 93 от 18.06.2014 г. на ВКС, III н. о. по н. д. № 108/2014 г.;
решение № 35 от 21.05.2014 г. на ВКС, I н.о. по н.д. № 2167/2013 г.;
решение № 588 от 12.03.2014 г. на ВКС, II н.о. по н.д. № 1680/2013 г.;
решение № 50 от 24.02.2014 г. на ВКС, II н.о. по н. д. № 2410/2013 г.;
решение № 61 от 23.03.2016 г. на АС – Варна по в.ч.н.д. № 64/2016 г.;
определение № 6 от 9.01.2017 г. на АС – Варна по в.ч.н.д. № 450/2016 г.

Различното тълкуване и прилагане на правните норми, регламентирани института на „изпълнителската давност“ при конкуренция между подлежащи на изпълнение наказания, които се отличават по вид и тежест², води до нееднакво третиране на осъдените на пробация, особено при наличие на основания за замяна по чл. 43а т. 1 и т. 2 от НК, когато давностните срокове по чл. 82 ал. 4 вр. ал. 1 т. 5 от НК са изтекли в периода на изтърпяване на по – тежкото наказание (лишаване от свобода) или на мярка за неотклонение „задържане под стража“ или „домашен арест“.

Констатираната противоречива съдебна практика при прилагането на закона може да бъде преодоляна чрез приемане на тълкувателно решение от Общото събрание на съдиите от Наказателната колегия на Върховния касационен съд.

Предвид изложеното и на основание чл. 125 вр. с чл. 124, ал. 1, т. 1 от Закона за съдебната власт, правя следното

И С К А Н Е:

Общото събрание на съдиите от Наказателната колегия на Върховния касационен съд да приеме тълкувателно решение по следните противоречиво решавани в практиката на съдилищата, въпроси:

1. Тече ли давностен срок по чл. 82 от НК по отношение на подлежащо на изпълнение наказание пробация в периода след влизане в сила на съдебния акт, с който е наложено до отпадане на основанията по чл.228, ал. 3 ЗИНЗС ?

² Напр. пробация и лишаване от свобода, или пробация и мерките за неотклонение, ограничаващи свободното придвижване (задържане под стража или домашен арест)

2. Подлежат ли на замяна на основание чл. 43а т. 1 и т. 2 НК, включени в наказанието пробация пробационни мерки, чието изпълнение е преустановено при условията на чл. 228 ал. 3 ЗИНЗС, когато ефективно изтърпяваното наказание лишаване от свобода или прилаганите мерки за неотклонение „задържане под стража“ или „домашен арест“ са с по – дълъг срок от давностния, по чл. 82 ал. 4 вр. ал. 1 т. 5 НК ?

ГЛАВЕН ПРОКУРОР:

СОТИР ЦАЦАРОВ

Приложения: 2 папки съдебни актове, качени и на магнитен носител